

APUNT DE CARÀCTER FILOLÒGIC SEGUIT D'UN BREU GLOSSARI

La terra i la paraula és un llibre escrit majoritàriament en la varietat valenciana de la llengua catalana, llevat de les intervencions directes d'alguns personatges i de les cites estretes directament d'alguns llibres, que són en castellà. Hem volgut mantindre la parla originària dels personatges que hi intervenen –reals, ficticis o ficcionalitzats, tant se val– a fi de ser fidels a la seua especificitat dialectal, que és la pròpia de la comarca dels Serrans, és a dir, de la Serrania, especialment la referida a les terres del Baix Túria. Es tracta del castellà parlat a Pedralba, Bugarra, Gestalgar, Losa del Obispo, el Villar... Un castellà farcit de valencianismes, sobretot, però també d'aragonesismes i d'alguns arcaïsmes castellans. El lèxic, la morfologia, la sintaxi i fins i tot la prosòdia i la dicció d'aquesta zona fronterera amb el valencià es mantenen encara quasi invariants i inalterables, a pesar de l'estandardització lingüística a què hem estat sotmesos en les darreres dècades, sobretot d'ençà de l'acceleració d'una globalització com més va més despersonalitzadora i sagnant.

Recollim ací únicament el lèxic particular de la parla pedralbina que apareix explícitament en el llibre en boca dels personatges. Es tracta d'un reduït reguitzell de vocables, més o menys coincidents amb el valencià, l'aragonés o el castellà antic. Pertanyen a un patrimoni lingüístic molt més ampli, encara viu

entre la gent del poble de Pedralba i altres localitats limítrofs de *la Serranía*, una comarca històricament valenciana, permeable durant segles a les influències de la llengua veïna. Alguns d'aquests vocables estan reconeguts pel Diccionario de la Real Academia Española de la Lengua [DRAE]. N'hi ha, també, inclosos únicament en el Diccionario Pedralbino [DP]. I d'altres, la majoria, formen part del Diccionario Normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Lengua [DNV].

Esperem que aquest glossari ajude a dissipar les escasses dificultats de comprensió que pogueren suscitar en un lector aliè a les particularitats dialectals de la comarca dels Serrans. I, de retruc, a entendre que la llengua es manifesta de molt variades formes i maneres cada vegada que es materialitza en l'ús que en fan els habitants d'un poble concret o d'una determinada contrada. Preservar aquesta riquesa, la varietat de qualsevol idioma, és també un objectiu premeditat del llibre, i una argúcia sentimental de l'autor que l'ha escrit

animalico: Del castellà *animal*. [DRAE] Amb el diminutiu *-ico/a*, tan típic de l'aragonés.

au: Interjecció. S'usa per a acomiadar-se d'algú, com en valencià.

baladre: Del valencià *baladre*. En castellà, *adelfa*. [DRAE] Arbust de fulles verdes tot l'any, flors rosades, purpúries o blanques disposades en corimbos terminals i fruits en fol·licle, utilitzat en jardineria. [DNV]

blat: En castellà, *trigo*. Del valencià *blat*. [DNV]

bufón: En castellà, *empanadilla*. En valencià, pastisset o cocotet. Potser ve de bufar, de resultes d'unflar-se al forn la pasta de què estan fets els *bufones*. [DNV]

ca: Forma apocopada de la paraula *casa*, pròpia del valencià. Ex. "A Ca la Roja". [DNV]

cabal: Del castellà *cabal*, de molta classe o categoria. [DRAE]

cambra: Admesa en castellà com a sinònim de *habitación* [DRAE] Al text, i en valencià, es refereix a la part alta de la casa on generalment es guarda la collita o els trastos vells. [DNV]

carena: En castellà, *loma*. Muntanya de poca altura. Del valencià *carena*. [DNV]

con mi: En castellà, *conmigo*. Del valencià «amb mi». [DNV]

con tu: En castellà, *contigo*. Del valencià «amb tu». [DNV]

crío: En castellà, generalment *niño*. Per influència del valencià *crio* (castellanisme), *xiquet*. [DRAE]

cunill: *Conejo* en castellà. Del valencià *conill*. [DNV]

encalar: Del valencià *encalar*. *llançar (una cosa) a un lloc alt on queda retinguda, fora de l'abast. Hem encalat la pilota en un balcó*. [DNV]

escargarhuciase: Tindre o cagar-se de por, fugir. [DP]

forasterico: Foraster en valencià, amb el diminutiu *-ico/a*, típic de l'aragonés. [DP]

galán: Expressió afectuosa per a referir-se a una persona de categoria especial. [DP]

gancho-caña: Paraula composta no admesa oficialment a la RAE. És una canya amb un ganxo o clau a l'extrem de la qual que serveix per espolsar les garrofes o les figues dels arbres. També per atiar els animals.

garrofera: En castellà, *algarrobo*. [DRAE] Del valencià *garrofera* [DP]. Garrofera: arbre perennifoli de fulles persistents i paripinnades, el fruit del qual és la garrofa. [DNV]

garrofa: En castellà, *algarroba*, fruit de la garrofera. [DNV]

malfatán: En castellà, *holgazán*. [DP] Potser per influència del vocable valencià *malfaener*. [DNV]

naide: Vulgarisme del castellà *nadie*. [DRAE] Ningú. [DNV]

pa tu: *para ti*, combinació del vulgarisme de *para* i el barbarisme valencià *tu*). [DNV]

pare: *padre*, del valencià *pare*. [DNV]

piazo: vulgarisme del castellà *pedazo* [DRAE], referit a un bancal de terra.

pro: *bastante*, del valencià *prou*. [DNV]

to: vulgarisme del castellà *todo*. [DRAE]

pote: *bote*, vaso largo [DRAE], per influència del valencià *pot* [DNV].

rocha: Desnivell, costera, pujada. De l'aragonés antic *rocha*. [DP]

rosegón: Dolç molt dur fet de pasta i ametla. [DP] En valencià, *rosegó*, *carquinyoli* o *carquinyol*. [DNV]

Royo/a: De l'aragonés *royo/a*. [DP] En valencià, *roig/roja*. [DNV]